

3. Эрроу К. Неопределенность и экономика благосостояния здравоохранения. Вехи экономической мысли. Экономика благосостояния и общественный выбор. Т. 4. / К. Эрроу / Под общ. ред. А.П. Заостровцева. СПб.: Экономическая школа, 2004.
4. Мокрицька А.Б. Медичні послуги: сутність та класифікація/ А. Мокрицька // Світ фінансів – Тернопіль: ТНЕУ, 2013. – Вип. 4. – С. 115–120.
5. Максимова-Ладьяна Н.И. Специфика асимметрии информации в сфере здравоохранения / Н.И. Максимова-Ладьяна. – М.: Издательство СГУ, 2011.
6. Предборського В.А. Основи економічних теорій / В.А. Предборського. – 568 с. – Режим доступу: http://nebook.net/book_osnovi-ekonomichnih-teorij_568.
7. Якобсон Л.И. Экономика общественного сектора: Основы теории государственных финансов: учеб. для вузов / Л.И. Якобсон. – М.: Аспект Пресс, 1996. – 319 с.
8. Ясинский Ю.М. Асимметрия информации: смещенные рынки и типы макроэкономической динамики / Ю.М. Ясинский, А.О. Тихонов // Экономика и математические методы. – 2009. – Т. 45. – № 3. – С. 114–128.

e-mail: nastiick@mail.ru

Огінська А.Ю., аспірант кафедри фінансів
ім. С.І. Юрія ТНЕУ

**ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИДАТКІВ БЮДЖЕТУ НА СОЦІАЛЬНИЙ
ЗАХИСТ, ЯКІ ЗДІЙСНЮЮТЬСЯ У ФОРМІ СОЦІАЛЬНИХ
ВИПЛАТ**

Огинская А.Ю., аспирант кафедры финансов
им. С.И. Юрия ТНЭУ

**ЭФФЕКТИВНОСТЬ РАСХОДОВ БЮДЖЕТА НА СОЦИАЛЬНУЮ
ЗАЩИТУ, ОСУЩЕСТВЛЯЕМЫХ В ФОРМЕ СОЦИАЛЬНЫХ
ВЫПЛАТ**

Oginska A.Y., postgraduate student of Department
of Finance named after S.I. Yuriy, TNEU

**THE EFFECTIVENESS OF BUDGET SPENDING ON SOCIAL
PROTECTION CARRIED OUT IN THE FORM OF SOCIAL
BENEFITS**

Основне завдання оптимізації видатків бюджету на соціальний захист полягає в необхідності використати дефіцитні ресурси максимально ефек-

тивно для забезпечення задоволення базових потреб нужденних груп населення, не допускаючи при цьому негативних наслідків.

У формі виплат здійснюються деякі видатки на соціальний захист на випадок непрацевдатності та на соціальний захист сім'ї, дітей та молоді. Для визначення ефективності видатків на соціальний захист використаємо загальні та спеціальні показники, до перших ми віднесли: рівень виконання фактичних видатків та питому вагу видатків на соціальні виплати у загальній структурі видатків.

До стабілізації економічного становища в Україні величина соціальних виплат визначається на основі прожиткового мінімуму з урахуванням рівня його забезпечення. Соціальні виплати є найбільш адресними, що дозволяє визначити розмір допомоги на одну особу. На основі цього, спеціальними показниками ефективності соціальних виплат використаємо співвідношення їх розміру до прожиткового мінімуму на одну особу або домогосподарства. Критерієм ефективності вважаємо показник, який становить більше 100%.

Аналізуючи ефективність видатків на соціальний захист на випадок непрацевдатності, варто зазначити, що станом на 01.01.2014 загальна чисельність інвалідів становила понад 2,8 млн. осіб (або 6,2% у загальній структурі постійного населення країни (45,4 млн. осіб). Найбільшу частку – близько 80%, становлять кошти, які спрямовані на державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям інвалідам. Рівень виконання запланованих видатків є високим у 2012 р. – 99%, у 2014 р. дещо нижчим – 92%. Розмір державної соціальної допомоги інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам протягом 2012 р. збільшувався 5 разів (з січня, квітня, липня, жовтня та грудня). Співвідношення середнього розміру допомоги до прожиткового мінімуму становив 118%, така ж тенденція збереглась і у 2014 р. – 119,5% [1].

Рівень виконання видатків на допомогу на догляд за інвалідом I чи II групи внаслідок психічного розладу є невисоким протягом 2012-2014 рр. і становить 86–88%, такий низький рівень виконання запланованих видатків характеризує неефективне планування, в той же час дана тенденція спостерігається протягом тривалого періоду.

Щодо аналізу загальних показників ефективності видатків бюджету на соціальний захист сім'ї, дітей та молоді, варто зазначити, що рівень виконання видатків для сімей з дітьми у 2012 р. був високим і в загальному, і

по кожному зокрема станови 98–99%, в той же час у зв'язку зі скороченням фінансування з метою запобігання фінансової кризи у 2014 р. рівень виконання є нижчим і в загальному становить 89%.

Щодо співвідношення обсягу фінансування допомоги до загальної суми видатків на соціальний захист сім'ї, дітей то молоді, то найбільшу частку становить допомога при народженні дитини 50% у 2012 р., 54% у 2014 р. У зв'язку з ліквідацією допомоги по догляду за дитиною по досягненні 3 річного віку, частка зазначених виплат скоротилась з 22,04% до 9,07% у 2014 р. В той же час у зв'язку з погіршенням матеріального становища малозабезпечених сімей збільшилась частка видатків на допомогу даної категорії з 7,04% до 17,14% [1].

Важливим показником, за допомогою якого можна оцінити ефективність видатків є співвідношення середнього розміру допомоги до прожиткового мінімуму. Найвищий рівень становлять кошти, які виділяються на дітей над якими встановлено опіку чи піклування – 179,7% у 2012 р., 182,1% у 2014 р. А також високий рівень забезпечення по відношенню до прожиткового мінімуму для малозабезпечених сімей – 138,7% у 2012 р., 163,4% – 2014 р. У зв'язку із зменшенням суми виплат при народженні дитини, середній розмір допомоги по відношенню до прожиткового мінімуму зменшився з 129,8% до 112,7% у 2014 р. Не значно змінився розмір допомоги у зв'язку з вагітністю і пологами у відсотковому значенні до середнього розміру прожиткового мінімуму – 115,5% – 2012 р., 116,2% – 2014 р., а також допомога на дітей одиноким матерям 30,7% – 2012 р., 30,4% – 2014 р.

Нами було розрахована коефіцієнт кореляції, який показує залежність видатків бюджету на соціальний захист та прожиткового мінімуму. Даний показник становить 0,85 – 0,99%, що свідчить про тісний зв'язок залежності. На основі цього можна стверджувати, що при підвищенні прожиткового мінімуму буде пропорційно зростати добробут громадян.

Проаналізувавши загальні та спеціальні показники ефективності видатків, які здійснюються у формі виплат, важливо наголосити, що дані показники свідчать про високу їх ефективність, адже по більшості показниках співвідношення виплат і прожиткового мінімуму становить більше 100%. Проблемним залишається те, що прожитковий мінімум є настільки низьким, що не забезпечує належне фінансування потреб населення.

Література:

1. Видатки за функціональною класифікацією за 2012–2014 рр. / Державна казначейська служба України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=146477/>. – Заголовок з екрану.

e-mail: o.petrushka@tneu.edu.ua

Петрушка О.В., к.е.н., старший викладач кафедри фінансів
ім. С.І. Юрія ТНЕУ

РОЛЬ ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ НАСЕЛЕННЯ У РОЗВИТКУ ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Петрушка Е.В., к.э.н., старший преподаватель кафедры финансов
им. С.И. Юрия ТНЭУ

РОЛЬ ФИНАНСОВОЙ ГРАМОТНОСТИ НАСЕЛЕНИЯ В РАЗВИТИИ ПЕНСИОННОЙ СИСТЕМЫ УКРАИНЫ

Petrushka O.V., Ph.D., Senior Lecturer of Department
of Finance named after S.I. Yuriy, TNEU

ROLE OF POPULATION FINANCIAL LITERACY IN THE DEVELOPMENT OF PENSION SYSTEM OF UKRAINE

Фінансова грамотність дає можливість громадянам бути освіченими у різного роду економічних питаннях та керувати своїм матеріальним благополуччям. І навпаки, відсутність елементарних фінансових знань і навичок обмежує можливості людей щодо прийняття правильних рішень для забезпечення свого добробуту.

Неосвіченість і недовіра громадян до фінансових ринків, нерозуміння контрактних відносин, базових основ фінансів також стримують розвиток підприємницької діяльності та малого бізнесу. Сталий розвиток економіки залежить не тільки від впровадження більш ефективних виробничих і фінансових технологій, але і від того, наскільки населення здатне їх використовувати.

Сучасна ринкова економіка передбачає широку участь населення в інвестиційних, страхових та іпотечних схемах, що допомагають вирішити